

**ÇOCUK
İŞÇİLİĞİNE
HAYIR**

Türkiye İşçi Sendikaları
Konfederasyonu

Uluslararası
Çalışma Örgütü

Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleriyle Mücadele

182 Sayılı ILO Sözleşmesi

331.31
ÇOC
1999
0847

**ÇOCUK
İŞÇİLİĞİNE
HAYIR**

Türkiye İşçi Sendikaları
Konfederasyonu

Uluslararası
Çalışma Örgütü

Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleriyle Mücadele

182 Sayılı ILO Sözleşmesi

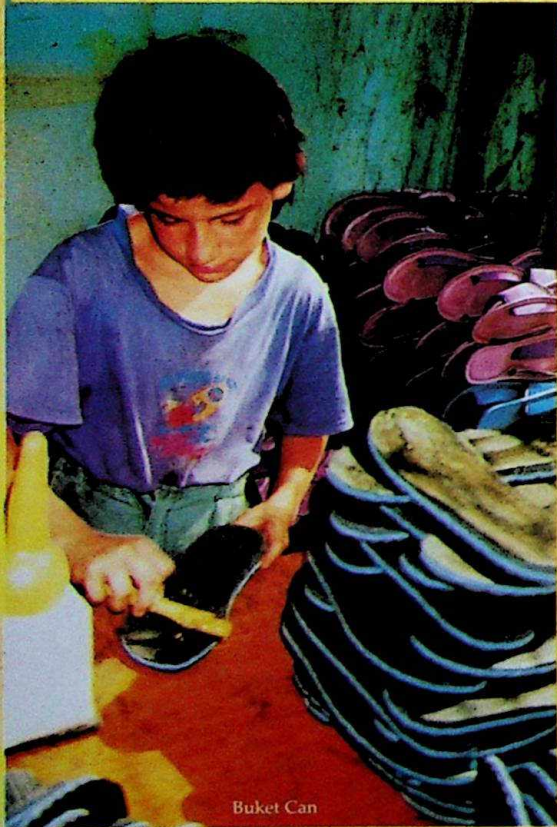
331.31
ÇOC
1999

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN EN KÖTÜ BİÇİMLERİYLE MÜCADELE

182 SAYILI ILO SÖZLEŞMESİ

17 Haziran 1999 da, çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ele alınmaları ve yok edilmelerinin gerekliliği konusunda küresel bir fikir birliğine ulaşılmıştır. Yeni bir uluslararası insan hakları anlaşması, *Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi - No. 182*, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından Cenevre’de benimsenmiştir. Sözleşme, çocuk köleliği, zorla çalıştırma, uyuşturucu alışverişine aracılık etme, borç karşılığı çalıştırma, çocukların arazi ile birlikte alınıp satılmaları, fahişelik, pornografiye alet edilme ile birlikte tehlikeli ve istismara açık işlerin çeşitli türleri gibi uygulamaları da hedeflemektedir. *Söz konusu sözleşme bu tür uygulamaların yasaklanmalarının ve yok edilmelerinin sağlanmasını acil bir konu olarak görmekte ve bunu gerçekleştirmek amacıyla da hızlı ve etkin ölçütler geliştirme çağrısında bulunmaktadır.*

ILO, dünya üzerinde, yaşları 5 ile 14 arasında değişen aşağı yukarı 250 milyon çocuğun hayatlarını kazanmak amacıyla çalıştıkları tahmininde bulunmaktadır. Hemen hemen bu sayının yarısı, 120 milyon çocuk, bütün yıl boyunca, her gün, gün boyu çalışmaktadır. Bu çocukların yüzde yetmiş gibi büyük bir çoğunluğu tehlikeli ortamlarda ağır işçilik yapmaktadırlar. Söz konusu 250 milyon

Buket Can

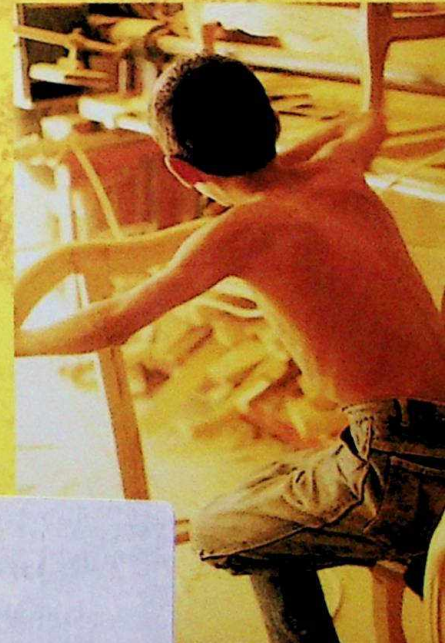
çocuğun, 50-60 milyonu henüz 5-11 yaş arasındadır ve yaşları nedeniyle yaralanmalara karşı korunmasız oldukları gözönünde bulundurulacak olursa, bunların tehlikeli ortamlarda çalıştıklarında neden zarar görecekları kolayca anlaşılacaktır. Bilinenin dışında çok sayıdaki çocuk da gerçek kölelik koşullarında istismar edilmektedir.

Bütün bu gerçeklerle ilgili gün geçtikçe artan duyarlılık son yıllarda görülmemiş bir küresel hareketi gündeme getirmektedir. Dünya üzerindeki birçok hükümet, işçi, kuruluş, din kurumu, herhangi bir hükümete bağlı olmayan organizasyon ve bireysel olarak hareket etmeyi yeğleyen birçok insan, çocuk işçiliğine karşı savaş açmayı ve ilk adımda çocuk işçiliğinin en nefret uyandırıcı biçimlerini yok etmeye yardımcı olacak yeni ve daha etkin yollar bulmanın gerekli olduğunun bilincine varmışlardır. Bu olgu dünya çapındadır;

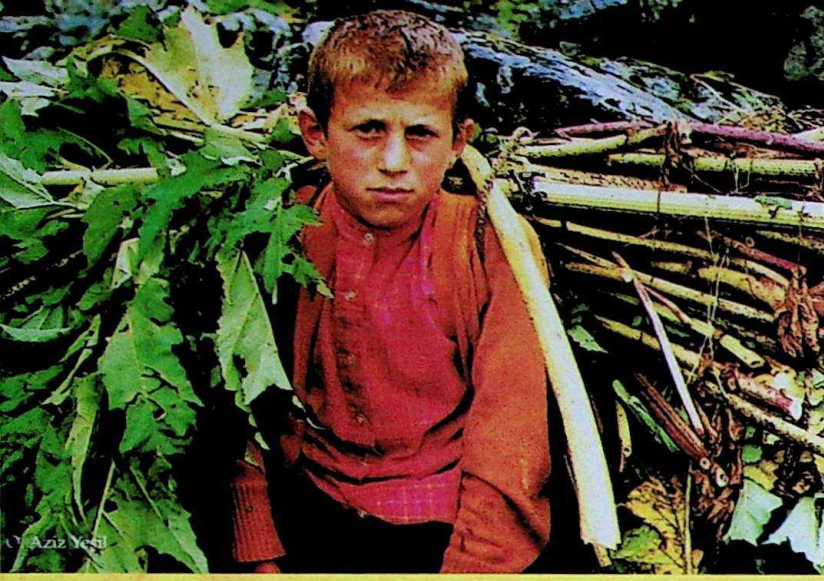
gerek kuzeyde, gerekse güneyde insanlar ve kuruluşlar sözkonusu hareketten farklı derecelerde etkilenmişlerdir.

Bu harekette diğer acil adım ise, sözkonusu Sözleşme'nin taahhütlerinin yürürlüğe girmesini sağlamak amacıyla ILO'ya üye ülke parlamentoları tarafından Sözleşme'nin *onaylanıp yaygınlaştırılması*dır.

Bu broşürle *yeni Sözleşme ile ilgili sıkça sorulan sorulara yanıt vermek amaçlanmaktadır*. Broşürün diğer bir amacı ise konuyla ilgili yurttaşlara, onların temsilcilerine ve diğer kuruluşlara, Sözleşme'nin her ülkede ayrı ayrı kanunlar ve uygulamaları haline dönüştürülmesi konusunda yardımcı olmak ve her düzeyde uluslararası işbirliğini desteklemektir.

TÜRK-İŞ	
Bilgi Merkezi	
Tarih:.....	331.31
Demirbaş No:..8	ÇOC
Tasnif No:..331	1999
	0047

ILO ve ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

Çocuklar bekleyemez. Onların, büyümek ve gelişmek için tek bir fırsatları, çocukluklarını yaşama hakları vardır. Çocukları çalıştırmak kılıcı bir yol olarak görünebilir ama bunun için ağır bedeller ödenmektedir. Çocuğun fiziksel, zihinsel ve duygusal kayıplarının yanı sıra, insan kaynağına verilen zararın toplum kalkınmasını engelleyen görünmez bedelleri vardır. Çocuk işçiliğine karşı çıkmak, toplum geleceğinin güvencesi olan çocukların eğitim haklarını savunmak demektir.

Çocuk işçiliği, dünyada bugün ulaşılan toplum bilincine ters düşmektedir; bu nedenle, çalışan çocukların sömürüsüne son vermek, elimizdeki fırsatları iyi değerlendirmek görevimizdir.

ILO, bunun bilinci içinde, kendini, çocukların kötü koşullarda çalışması yönündeki uygulamalara son verme davasına adanmıştır. "Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (International Programme on the Elimination of Child Labour - IPEC), bu çaba-

nın yeni bir göstergesi ve ILO'nun bu konuda uzun zamandır süren çalışmalarının somut bir sonucudur. ILO'nun çocuk işçiliği konusundaki duyarlılığı, 1973 Asgari Çalışma Yaşı Sözleşmesinde (No 138) yer alan, uluslararası çalışma standartlarının benimsenmesi ve uygulanması biçiminde ortaya koyulmuştur. Son yıllarda, ILO, standart belirlemek için araştırma, bilgi toplama ve teknik yardım gibi çalışmalar yapmaktadır.

Bu program, ILO için bir başlangıç noktasıdır. IPEC yoluyla, ILO, ulusal düzeyde yürütülecek çalışmaları dünya ölçeğinde örgütlemeyi amaçlamaktadır. Tüm bu çabaların hedefi, çalışan çocukları korumak, sayılarını azaltmak ve onları topluma kazandırmaktır. ILO, bunların yanında, uluslararası örgütler, kamu ve gönüllü kuruluşlar arasında dayanışmayı sağlamlaştırmak ve işçi sendikaları, iş müfettişleri, işveren örgütleri, eğitimciler, basın, aileler, çocuklar ve diğer odaklar ile birlikte, çocuk işçiliğine karşı dünya çapında bir kampanya yürütmektedir.

ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN EN KÖTÜ BİÇİMLERİ NELERDİR?

Çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri
şunlardan oluşmaktadır:

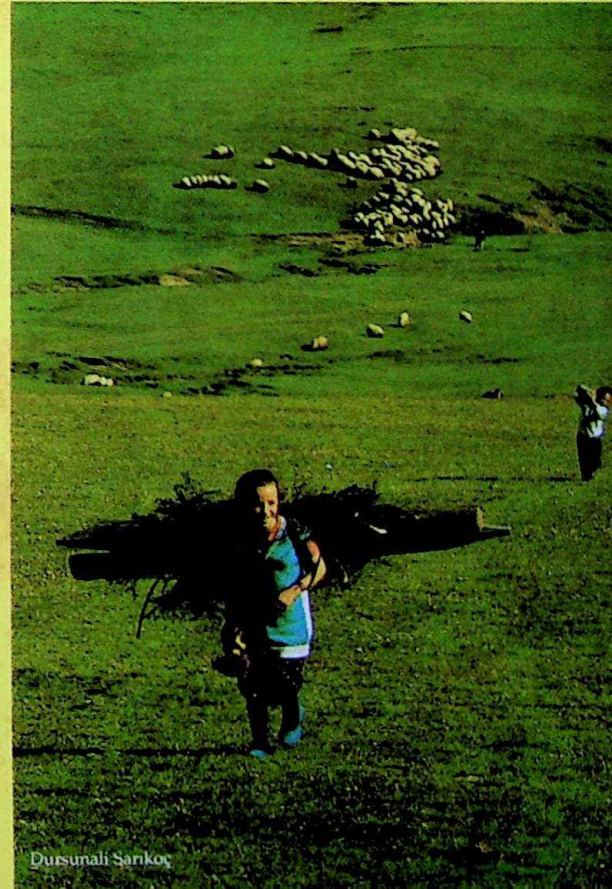
- çocukların alım-satımı ve ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askeri çatışmalar çocukların zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasını da içerecek şekilde zorla ya da mecburi çalıştırılmaları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların tüm biçimleri
- çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu
- çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faaliyetlerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu

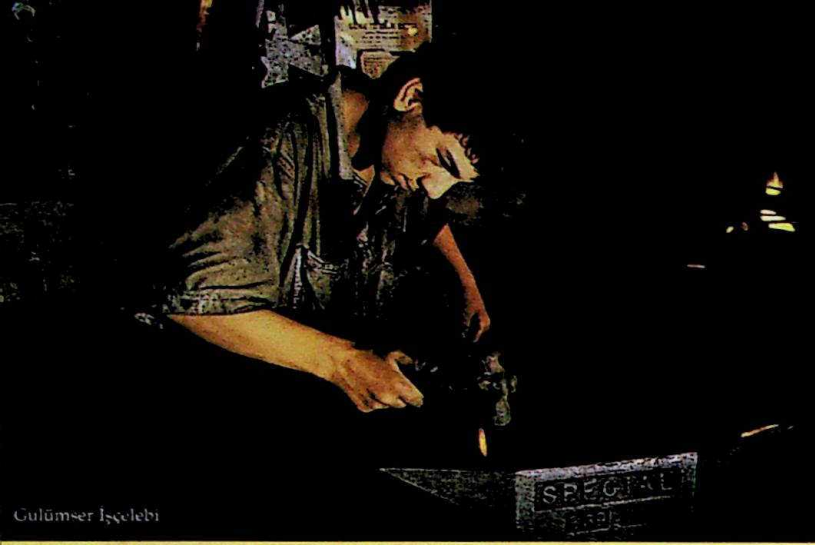
- doğası veya gerçekleştirdiği koşullar itibarıyla çocukların sağlık, güvenlik veya ahlaki gelişimleri açısından zararlı olan işler

HANGİ İŞ TÜRLERİ ZARARLIDIR?

Her ülke, işveren ve işçi kuruluşlarına ve diğer ilgili kuruluşlara danıştıktan sonra hangi iş türlerinin zararlı olmaları nedeniyle acil konular olarak görülmeleri ve hedef gösterilerek ele alınmaları gerektiğine karar vermelidirler.

Bu durum aşağıda sözü edilen iş türlerine özel dikkat gösterilmesi anlamına gelmektedir:

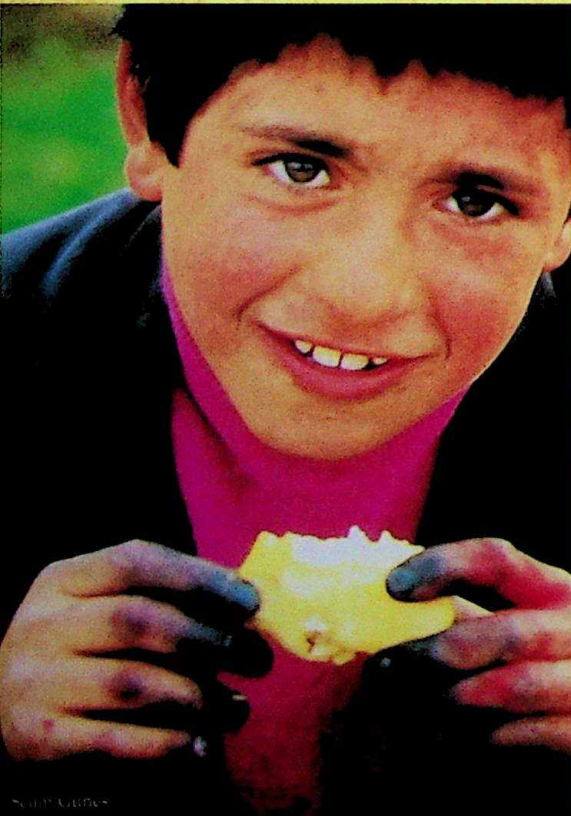
Gülümser İşçilebi

Sezgin Güvel

- Çocukları fiziksel, psikolojik ya da cinsel tacize maruz bırakan işler
- Yeraltında, sualtında, tehlikeli yüksekliklerde ve kapalı mekânlarda çalışma gerektiren işler
- Tehlikeli makinelerle ve aletlerle çalışmayı, elle yapılmayı ya da ağır yük taşımayı gerektiren işler
- Çocukları, onların sağlıklarını bozacak nitelikteki maddelere, nesnelere, süreçlere, ya da ısı derecelerine, yüksek düzeyde seslere ya da titreşimlere maruz bırakan sağlıksız iş ortamları
- Çocukları, özellikle ağır koşullar içinde, gün boyu ve uzun süreli, gece ya da işverene ait kapalı mekânlara mantıkdışı nedenlerle hapsolmuş durumda çalışmaya mahkum eden işler

Sözleşme gereğince, hükümetlerin, konuyla ilgili diğer uluslararası standartları gözönünde bulundurmaları gerekmektedir. Bu standartlar, örneğin, toksik maddelerle, ağır yüklerle ve gece işleriyle ilgili ILO standartlarıdır.

Sezgin Güvel

Doğanay Sevindik

YENİ TAVSİYE KARARLARI

ILO uygulamasında, Tavsiye Kararları, Sözleşme'lerin gereklerinin yerine getirilmeleri için uygulamaya yönelik talimatlar sağlar. 182 no'lu Sözleşme ile birlikte kabul edilen 190 no'lu Tavsiye Kararı şunları önermektedir:

- Sözleşme maddelerinin ulusal kanunlara ve uygulamalarına dönüştürülmesinde yararlı olacak özel yöntemler geliştirilmesi
- Söz konusu çocukların, ailelerinin ve sivil toplum kuruluşlarının çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması konusundaki görüşlerini gözönüne alan eylem programlarının hazırlanması, kamuoyunun bilgilendirilmesi, kampanyalar aracılığıyla toplumun bir bütün olarak harekete geçirilmesi
- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin önemli bir bölümünün ulusal kanunlar tarafından cezalandırılmaları gereken suç sayılmalarının sağlanması
- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerini ortadan kaldırmak amacıyla eğitim, politika geliştirme ve yönlendirme gibi konularda yardımcı olacak nitelikteki geniş kapsamlı önlemler listesini hazırlamak

Uluslararası ortaklık ve işbirliği

Sözleşme, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) ile yakından bağlantılıdır. Söz konusu Sözleşme, çocukların sağlıklarını, eğitimlerini ya da gelişmelerini tehdit eden işlerden korunmalarını, devletlerin ise istihdamda asgari yaşlarını saptamalarını ve çalışma koşullarını denetim altında bulundurmalarını sağlamaktadır.

Çocuk işçiliğine karşı verilen mücadelede, ILO ile işbirliği yapan başlıca kuruluşlar arasında hükümetler, işçi ve işveren kuruluşlarının yanı sıra UNICEF ve birçok sivil toplum kuruluşu da bulunmaktadır. Diğer çok taraflı kuruluşlarla da işbirliği geliştirilmektedir. Örneğin, Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC) içinde hükümetlerin, işçi ve işveren organizasyonlarının ve sivil toplum örgütlerinin de bulunduğu geniş kapsamlı bir ittifak içinde çalışmaktadır.

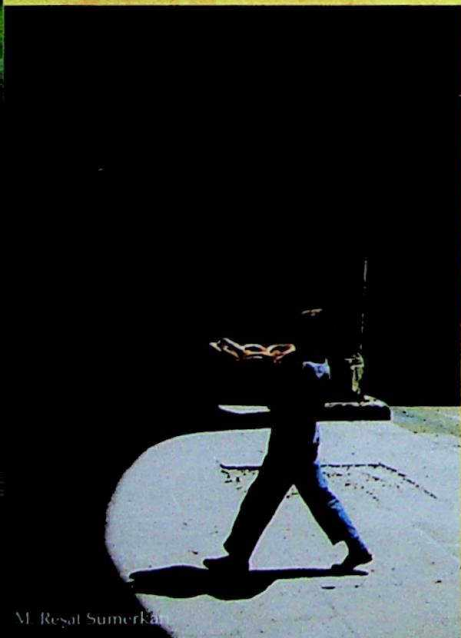

Bütün uluslararası organizasyonların kendi yetki alanları kapsamında çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerine karşı mücadele vermek için programlar geliştirmeleri gerekmektedir.

Siz nasıl yardım edebilirsiniz?

Bireyler, topluluklar, sivil toplum örgütleri, insan hakları örgütleri, işçi ve işveren organizasyonları duyarlılık yaratabilir ve sözcülük yapabilirler.

- Bu broşürü dağıtıp üzerinde tartışma ortamları yaratabilirler
- Sözleşme'yi geliştirmek için koalisyonlar oluşturabilirler
- Medya aracılığıyla seslerini duyurabilirler
- Parlamenterler arasında lobi oluşturabilirler
- Bir aileye yardım edebilirler

Sözleşme No: 182

EN KÖTÜ BİÇİMLERDEKİ ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN YASAKLANMASI ve ORTADAN KALDIRILMASINA İLİŞKİN ACİL EYLEM SÖZLEŞMESİ

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya çağrılan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, 1 Haziran 1999 tarihinde yaptığı 87. oturumunda;

Çocuk işçiliğine ilişkin temel belgeler olmaya devam eden 1973 tarihli İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin Sözleşme ve Tavsiye Kararı'nı tamamlamak üzere uluslararası işbirliği ve yardımlaşma da dahil ulusal ve uluslararası eylemler için temel öncelik olmak üzere en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması ile ilgili yeni belgeler kabul edilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak ve

En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin aynı zamanda ailelerinin ihtiyaçlarına cevap vererek ücretsiz temel eğitimin önemine ve buna maruz çocukların bütün bu işlerden uzaklaştırılmaları gereğini ve onların rehabilitasyonlarını ve sosyal uyumlarının sağlanmasını dikkate almak suretiyle derhal ve kapsamlı bir eylem yapılmasını gerekli kıldığını göz önünde bulundurarak,

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 1996 yılında yapılan 83. oturumunda kabul edilen çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ilişkin Kararı'nı hatırlatarak, ve

Çocuk işçiliğinin büyük oranda yoksulluktan kaynaklandığını ve uzun vadeli çözümünün sosyal gelişmeye ve özellikle yoksulluğun azaltılmasına ve evrensel eğitime imkan tanıyan sürekli ekonomik büyümede yattığını kabul ederek, ve

20 Kasım 1989 tarihinde yapılan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni hatırlatarak, ve

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 1998 yılında yapılan 86. oturumunda kabul edilen Çalışmaya İlişkin Temel Haklar ve İlkelere UÇÖ Bildirgesi ve İzlemesi'ni hatırlatarak, ve

En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine diğer uluslararası belgelerde ve özellikle 1930 tarihli Zorla Çalıştırma Sözleşmesi, 1956 tarihli Birleşmiş Milletler Kölelik ve Köle Ticareti ile Kölelik Benzeri Kurumların ve Uy-

gulamaların Ortadan Kaldırılması Ek Sözleşmesi'nde yer verildiğini hatırlatarak,

Oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan çocuk işçiliği konusunda yapılan bazı önerileri kabule karar vererek,

Bu önerilerin uluslararası Sözleşme biçimini almasını kararlaştırarak,

Bindokuzyüzdoksandokuz yılı işbu Hazi-
ran ayının onyedinci günü En kötü Biçim-
lerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi, 1999 ola-
rak adlandırılabilir. aşağıdaki sözleşmeyi
kabul etmiştir.

Madde 1

Bu sözleşmeyi onaylayan her üye ülke acil
bir sorun olarak en kötü biçimlerdeki çocuk
işçiliğinin yasaklanmasını ve ortadan kaldı-
rılmasını temin edecek ivedi ve etkin ön-
lemleri alır.

Madde 2

Bu sözleşmenin amaçları bakımından "çocuk"
deyimi 18 yaşın altındaki herkese uy-
gulanır.

Madde 3

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından "en
kötü biçimlerdeki çocuk işçiliği" ifadesi:

a) çocukların alım-satımı ve ticareti, borç
karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması
ve askeri çatışmalar çocukların zorla ya da
zorunlu tutularak kullanılmasını da içere-

cek şekilde zorla ya da mecburi çalıştırılma-
ları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygula-
maların tüm biçimlerini;

b) çocuğun fahişelikte, pornografik yayınla-
rın üretiminde veya pornografik gösteriler-
de kullanılmasını, bunlar için tedarikini ya
da sunumunu;

c) çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaş-
malarda belirtilen uyuşturucu maddelerin
üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faali-
yetlerde kullanılmasını, bunlar için tedariki-
ni ya da sunumunu;

d) doğası veya gerçekleştirdiği koşullar iti-
baryle çocukların sağlık, güvenlik veya ah-
laki gelişimleri açısından zararlı olan işi

kapsar.

Madde 4

1. Madde 3 (d)'de belirtilen işin türleri ulu-
sal mevzuat veya düzenlemeler ya da yetki-
li makam tarafından ilgili işçi ve işveren ku-
ruluşlarına danışıldıktan sonra, ilgili ulusla-
rarası standartlar ve özellikle 1999 tarihli En
Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Tavsiye
Kararı'nın 3. ve 4. Paragrafları dikkate alı-
narak belirlenir.

2. Yetkili makam ilgili işçi ve işveren kuru-
luşlarına danışıldıktan sonra bu şekilde be-
lirlenen iş türlerinin nerelerde bulunduğunu
tayin eder.

3. Bu maddenin birinci fıkrası gereğince be-
lirlenen iş türlerinin listesi, gerekli görüldü-

ğü takdirde, ilgili işçi ve işveren kuruluşlarına danışılarak periyodik şekilde gözden geçirilir ve yenilenir.

Madde 5

Her Üye, işçi ve işveren kuruluşlarına danıştıktan sonra bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını izleyecek uygun mekanizmalar kurar ya da belirler.

Madde 6

1. Her Üye, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin öncelikli olarak ortadan kaldırılması için eylem programlarını belirler ve uygular.

2. Bu eylem programları, uygun olduğu takdirde diğer ilgili grupların görüşleri de göz önüne alınarak, ilgili hükümet kurumları ve işçi ve işveren kuruluşlarına danışılarak belirlenir ve yürütülür.

Madde 7

1. Her Üye, cezai yaptırımların ya da uygun olduğu takdirde diğer yaptırımların kararlaştırılması ve uygulanması da dahil olmak üzere, bu Sözleşme hükümlerinin etkin şekilde uygulanmasını ve yürütülmesini sağlayacak gerekli tüm önlemleri alır.

2. Her Üye, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasında eğitimin önemini dikkate alarak etkin ve belli bir zamanla sınırlı şu önlemleri alır:

a) çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine dahil olmalarının önlenmesi;

b) çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinden uzaklaştırılmaları, sosyal uyum ve rehabilitasyonları için gerekli ve uygun doğrudan yardım sağlanması;

c) çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinden uzaklaştırılmaları için ücretsiz temel eğitim ve mümkün ve uygun olduğu takdirde mesleki eğitim sağlanması;

d) özel olarak riskli durumda bulunan çocukların belirlenmesi ve onlara ulaşılması, ve

e) kız çocukların özel durumunun dikkate alınması.

3. Her Üye, yürürlüğe konan bu Sözleşme hükümlerini uygulamak için sorumlu olan yetkili makamı belirler.

Madde 8

Üyeler, ekonomik ve sosyal kalkınmanın, yoksulluğun ortadan kaldırılması programlarının ve evrensel eğitimin desteklenmesini de içerecek şekilde uluslararası işbirliği ve/veya yardımlaşmanın artırılması suretiyle bu Sözleşme hükümlerini yürürlüğe koymak üzere birbirlerine yardımcı olmak için uygun önlemleri alırlar.

Madde 9

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri tescil için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilir.

EN KÖTÜ BİÇİMLERDEKİ ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN YASAKLANMASI VE ORTADAN KALDIRILMASI İÇİN ACİL EYLEME İLİŞKİN TAVSİYE KARARI

(Uluslararası Çalışma Örgütü Tavsiye Kararı No. 190)

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, 1 Haziran 1999 tarihinde yaptığı 87. Oturumunda;

En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi 1999’u kabul ederek ve oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan çocuk işçiliği konusundaki bazı önerileri kabule karar vererek ve bu önerilerin En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi 1999’u tamamlayan bir Tavsiye Kararı biçimini almasını belirleyerek;

Bindokuzyüzdoksandokuzylı Haziran ayının onyedinci günü aşağıdaki Tavsiye Kararını kabul etmiş olup, İşbu Tavsiye Kararı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Tavsiye Kararı olarak anılacaktır.

1- Bu Tavsiye Kararı’nın hükümleri, En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliği Sözleşmesi 1999’u (Bundan böyle “Sözleşme” olarak anılacaktır) tamamlar ve onunla birlikte uygulanır.

I. EYLEM PROGRAMLARI

2- Sözleşmenin 6. maddesinde anılan eylem programları acil bir konu olarak ilgili Devlet Kurumları, işveren ve işçi örgütleri ile görüş alışverişi içinde tasarlanır ve uygulanır; aynı zamanda en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin

den doğrudan etkilenen çocukların, ailelerinin ve gerektiğinde sözleşmenin ve bu Tavsiye Kararı’nın amaçlarına bağlılık sözünde bulunan diğer ilgili grupların görüşleri gözönüne alınır. Bu programlar, başkalarının yanında:

(a) En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin belirlenmesi ve duyurulmasını;

(b) Çocukların en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinde istihdam edilmelerinin önlenmesini veya bu tür işlerden çıkartılmalarını, misillemelere karşı korunmalarını ve eğitsel, fiziksel ve psikolojik gereksinmelerini karşılayan önlemler yoluyla esenlendirilmelerini ve topluma kazandırılmalarını;

(c) 1- Daha küçük yaştaki çocuklara;

11- Kız çocuklarına;

111- Kız çocuklarının özel riske maruz bulundukları gizli çalışma durumları sorununa;

1111- Özel duyarlılıkları ya da gereksinimleri bulunan başka grup çocuklara;

özel dikkat gösterilmesini;

(d) Çocukların özel riske maruz bulundukları toplulukların belirlenmesini ve bunlara ulaşılmasını ve bunlarla birlikte çalışılmasını;

(e) Kamuoyunu ve çocuklarla aileleri de dahil olmak üzere, ilgili grupların bilgilendirilmesi, duyarlı hale getirilmesini ve harekete geçirilmesini;

amaçlamalıdır.

II. TEHLİKELİ İŞ

3- Sözleşmenin 3 (d) maddesinde anılan iş türlerini belirlerken ve bunların nerelerde bulunduklarını saptarken, başkaları yanında, aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

(a) Çocukları fiziksel, psikolojik ya da cinsel olarak kötü kullanılmaya maruz bırakan işler;

(b) Yeraltında, su altında, tehlikeli yüksekliklerde ya da dar mekanlarda yapılan işler;

(c) Tehlikeli makinelerle, donanımlarla ve aletlerle yapılan işler veya ağır yüklerin elle kaldırılması ya da taşınmasına ilişkin işler;

(d) Çocukları örneğin zararlı maddelere, etkenlere veya süreçlere, yüksek ısı derecelerine, gürültü düzeyine veya titreşime maruz bırakan sağlığa aykırı bir ortamda yapılan işler;

(e) Uzun saatler süresince veya geceleyin çalışmak gibi özellikle güç şartlar altında yapılan işler veya çocuğun makul olmayan tarzda gördüğü işler.

4- Sözleşmenin 3 (d) maddesinde ve yukarıdaki 3. paragrafta anılan iş türleri bakımından ulusal hukuk veya düzenlemeler veya yetkili makam; ilgili işçi veya işveren örgütlerine danıştıktan sonra 16 yaşından itibaren istihdama veya işe, söz konusu çocukların sağlığı, güvenliği ve ahlakı tamamen korunarak ve ilgili faaliyet dalında çocukların uygun özel eğitim

veya mesleki eğitim görmeleri kaydıyla, izin verilebilir.

III. UYGULAMA

5- (a) Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması ve özellikle acil bir sorun olarak bunun en kötü biçimlerinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması için yapılacak ulusal eylemlerin önceliklerinin belirlenmesine bir temel olarak hizmet etmek üzere çocuk işçiliğinin mahiyeti ve yaygınlığı hakkındaki ayrıntılı bilgiler ve istatistik veriler toplanır ve güncel halde bulundurulur.

(b) Bu tür bilgiler ve istatistiksel veriler, olabildiğince, cinsiyete, yaş grubuna, mesleğe, ekonomik faaliyet dalına, istihdamdaki statüye, okula devam durumuna ve coğrafi konuma göre ayırma tabi tutulmuş verileri içermelidir. Doğum belgelerinin düzenlenmesi dahil doğumların tescili için etkili bir sistemin önemi gözönüne alınmalıdır.

(c) En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki ulusal mevzuatın ihlaline ilişkin önemli veriler derlenmeli ve güncel halde bulundurulmalıdır.

6- Yukarıdaki 5. paragrafta anılan bilgilerin ve verilerin derlenmesi ve işleme tabi tutulması özel yaşam alanının korunması konusundaki hakların yeterince gözönüne alınması suretiyle yapılmalıdır.

7- Yukarıdaki 5. paragraf gereğince derlenen bilgiler düzenli bir şekilde Uluslararası Çalışma Bürosu'na bildirilmelidir.

8- En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkında

ki ulusal mevzuatın uygulanmasını gözetmek amacıyla üyeler, işveren ve işçi örgütleri ile görüş alışverişinde bulunduktan sonra, uygun ulusal mekanizmaları kurar veya belirlerler.

9- Üyeler, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki ulusal mevzuatın uygulanması konusunda sorumluluk taşıyan yetkili mercilerin birbirleriyle işbirliği yapmalarını ve faaliyetlerini koordine etmelerini güvence altına alır.

10- Ulusal hukuk veya mevzuat veya yetkili merci, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki ulusal mevzuata uymama halinde sorumlu tutulacak olan kişileri belirler.

11- Üyeler, ulusal hukukla uyumlu olduğu oranda, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması amaçlı uluslararası girişimleri acil bir konu olarak ve;

(a) Uluslararası suç örgütlerine karışmış olanlar dahil, cezayı gerektiren eylemler hakkında bilgi toplamak ve bilgi alışverişinde bulunmak;

(b) Çocukların satılmasına ve çocuk ticaretine veya çocukların hukuka aykırı faaliyetler, fuhuş, pornografi üretimi veya pornografik gösteride bulunma amacıyla kullanılması, edindirilmesi veya sunulmasına karışmış olanları tesbit ve takip etmek;

(c) Bu tür cezayı gerektiren fiilleri işleyenleri tescil etmek suretiyle katılımında bulunurlar.

12- Üyeler, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin aşağıdaki çeşitlerinin cezayı gerektiren fiil sayılmalarını sağlarlar:

(a) Çocukların satışı ve ticareti, borca karşılık ve toprağa bağlı olarak çalıştırılmaları gibi kölelik veya köleliğe benzer tüm uygulamalar ve çocukların silahlı çatışmada kullanılmak üzere zorla ya da zorunlu olarak askere alınmaları dahil olmak üzere zorla veya zorunlu olarak çalıştırılmaları;

(b) Çocuğun fahişelik, pornografi üretimi veya pornografik gösteri için kullanılması, edindirilmesi veya sunulması; ve

(c) Çocuğun hukuka aykırı eylemlerde, özellikle uluslararası anlaşmalarda tanımlanan uyuşturucu üretimi ve ticaretinde; veya ateşli silahların veya başkaca silahların hukuka aykırı olarak taşınması veya kullanılması ile bağlantılı faaliyetlerde kullanılması, edindirilmesi veya sunulması;

13- Üyeler, Sözleşmenin 3 (d) maddesinde anılan işlerden her birinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki ulusal mevzuatın ihlali halinde gerektiğinde cezai yaptırımlar dahil olmak üzere yaptırımlar uygulanmasını güvence altına alırlar.

14- Ülkeler, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki ulusal mevzuatın etkili biçimde uygulanmasını güvence altına almak amacıyla, gerektiğinde acilen başkaca hukuki, cezai veya idari yaptırımlar öngörürler; örneğin en kötü biçimlerde çocuk işçiliğinin yapıldığı işletmelerin özel olarak gözetlenmesi veya ihlalin devam etmesi halinde işletme ruhsatının geçici veya sürekli olarak geri alınması gibi.

15- En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması amaçlı di-

ğer önlemler, aşağıdaki hususları kapsayabilir:

(a) Ulusal ve yerel siyasal önderler, parlamenterler ve yargı dahil kamuoyunun bilgilendirilmesi duyarlılığının arttırılması ve harekete geçirilmesi;

(b) İşveren ve işçi örgütleri ile sivil toplum örgütlerinin katılımı ve eğitimi;

(c) İlgili devlet görevlileri, özellikle müfettişler ve infaz görevlileri ve diğer ilgili uzmanlara uygun bir eğitim verilmesi;

(d) En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması hakkındaki kendi ulusal mevzuatına göre bir üyenin cezaı gerektiren bu eylemler başka bir ülkede işlenmiş olsalar bile, kendi vatandaşlarını kendi ülkesinde cezai takibe tabi tutması;

(e) Yargı usulünün ve idari usulün basitleştirilmesi ve bunların uygun ve sürekli hale getirilmesinin sağlanması;

(f) Sözleşmenin amaçlarını özendirici girişimler yoluyla politika geliştirilmesinin yürekendirilmesi;

(g) Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması konusundaki en iyi uygulamaların saptanması ve tanıtımı;

(h) Çocuk işçiliği hakkındaki hukuki ve diğer düzenlemelerin çeşitli dillerde ve ağızlarda tanıtılması;

(ı) Sözleşme hükümlerinin ihlallerini hukuka uygun biçimde ifşa edenlerin ayrımcılığa ve

misillemelere karşı korunmaları için özel şikayet usulleri ve düzenlemeler oluşturulması ile telefonla yardım hizmetleri veya temas noktaları ve ombudsmanlık kurulması;

(j) Kız ve erkek çocukların gereksinmelerine yanıt vermek amacıyla eğitimin alt yapısının ve öğretmenlerin eğitiminin iyileştirilmesi için uygun önlemlerin alınmasının kabulü;

(k) Mümkün olduğunca, ulusal eylem programlarında:

1- Sözleşme tarafından kapsanan şartlarda çalışan çocukların ailelerindeki yetişkinler ile anne ve babaları için istihdam yaratma ve meslek eğitim gereksinmelerinin; ve

11- Bu şartlarda çalışan çocukların sorunları açısından anne ve babaların duyarlılaştırılmaları gereksinmesinin gözönüne alınması.

16- En kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve etkili bir biçimde ortadan kaldırılması amacıyla üyeler arasında güçlendirilmiş bir işbirliği ve/veya yardımlaşma, ulusal çabaları tamamlamalı ve gerektiğinde, işveren ve işçi örgütleri istişarede bulunarak, geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Böyle bir uluslararası işbirliği ve/veya yardımlaşma;

(a) Ulusal ve uluslararası programlar için kaynakların harekete geçirilmesini;

(b) Karşılıklı hukuki yardımı;

(c) Bilgi alışverişi dahil teknik yardımlaşmayı;

(d) Sosyal ve ekonomik gelişme, yoksulluğu ortadan kaldırma programları ve evrensel eğitim için desteği içermelidir.

(Gayriresmî tercüme)

Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleriyle Mücadele

**Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)
üyesi 174 ülke
oybirliğiyle bir belgeye imza attı:
Çocuk İşçiliğinin Kabul Edilemez Biçimleri.
Bu sözleşme;
18 yaşından küçük çocuk işçilerin
fiziksel, psikolojik
ya da cinsel istismarına
yol açan işleri tanımlıyor
ve çocukların bu işlerde çalıştırılmasının
ivedilikle yasaklanması için
çağrıda bulunuyor.
Çağrı tüm dünyaya. Çağrı hepimize.
Eğitilmiş nesillerle
daha aydınlık bir gelecek için,
çocuk işçiliğine hayır!**

TÜRK-Ş Elgi / erk21

331.31 ÇOC 1999